

Handläggare
Albin Ring
Telefon: 08-508 28 928

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2017-03-14, p. 22

Ändring av Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:2) om kemiska produkter och biotekniska organismer i fråga om särskilt farliga kemiska produkter

Remiss från Kemikalieinspektionen, dnr 1.3.1-H16-04236

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna och översända detta tjänsteutlåtande till Kemikalieinspektionen som svar på remissen.
2. Översända tjänsteutlåtandet till Kommunstyrelsen för kännedom.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Enligt förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer krävs tillstånd för privat hantering av särskilt farliga kemiska produkter och för yrkesmässig överlåtelse av särskilt farliga kemiska produkter. Till gruppen särskilt farliga kemiska produkter hör generellt de mest hälsofarliga kemikalierna i samhället som:

- kan vara dödliga eller giftiga vid förtäring, inandning eller hudkontakt
- kan orsaka cancer,
- ge ärftliga genetiska skador, fosterskador eller nedsatt fortplantningsförmåga
- är starkt frätande på så sätt att de kan ge allvarliga/irreversibla frätskador direkt vid kortvarig exponering

Tillstånd prövas av länsstyrelsen i det län där sökanden bedriver rörelse eller är bosatt. Ett tillstånd gäller i högst fem år. För privat

hantering kan tillstånd endast ges för personer över 18 år och för konstnärligt, tekniskt, vetenskapligt eller liknande ändamål. De faroklasser som omfattas av tillståndskravet och vilka generella undantag som gäller framgår av Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:2) om kemiska produkter och biotekniska organismer i fråga om särskilt farliga kemiska produkter.

Kemikalieinspektionen har remitterat en utredning och förslag på ändringsföreskrifter KIFS 2008:2 till nämnden. Utredning handlar om vilka faroklasser som bör omfattas av tillståndsreglerna (ibland kända under namnet "giftskåpsreglerna") i förordningen (2008:245) och vilka befintliga undantag från krav på tillstånd som bör vara kvar respektive tas bort från KIFS 2008:2.

Kemikalieinspektionen föreslår sammanfattningsvis att två faroklasser ska undantas bestämmelserna om tillståndskrav:

- Specifik organtoxicitet-upprepad exponering i farokategori 1 (STOT RE 1)
- Frätande på huden i farokategori 1A (yrkesmässig överlåtelse)

och att följande undantag från tillståndskravet ska utgå:

- Kromater
- Flussmedel
- Stenkolstjära
- Konstnärsfärger i pastaform
- Ammoniakgas som kylmedel i kylsystem för fritidsbåtar
- Metanol

Ett flertal befintliga undantag föreslås dock kvarstå, bland annat avseende produkter som innehåller natrium- eller kaliumhydroxid (bland annat propplösare). Kemikalieinspektionen uppmärksammar i detta sammanhang att det förvisso är inkonsekvent att privatpersoner får tillgång till vissa starkt frätande produkter utan krav på tillstånd när andra produkter i samma faroklass är belagda med tillståndskrav. Skälet för att inte ta bort undantaget för privat hantering är dock att det skulle medföra stora praktiska konsekvenser eftersom det är vanligt förekommande i konsumentprodukter. För att komma till rätta med denna inkonsekvens avser Kemikalieinspektionen att påbörja en särskild utredning under 2017.

Förvaltningen välkomnar Kemikalieinspektionens aktualisering av de så kallade giftskåpsreglerna och instämmer i de bedömningar och förslag som lämnas.

Bakgrund

Kemikalieinspektionen har remitterat ett förslag till ändringsföreskrifter avseende Kemikalieinspektionens föreskrifter KIFS 2008:2 till nämnden. Remisstiden är till den 3 april 2017.

Remissen innehåller en utredning av vilka faroklasser som bör omfattas av tillståndsreglerna (ibland kända under namnet "giftskåpsreglerna") i förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer och vilka befintliga undantag från krav på tillstånd som bör vara kvar respektive tas bort från bestämmelserna i KIFS 2008:2. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juni 2017. Ärendet innehåller även anslutandeändringsföreskrifter till Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2005:7) om klassificering och märkning av kemiska produkter.

Det är meningen att bestämmelserna i det här föreskriftsärendet ska ingå som en del av de nya grundföreskrifterna som ska ersätta KIFS 2008:2, vilket omfattas av ett parallellt föreskriftsärende som nämnden redan yttrat sig över (MHN 2017-01-31, p. 15).

Gällande regler

Enligt bestämmelserna i 7 och 9-14 §§ förordningen (2008:245) krävs tillstånd för privat hantering av särskilt farliga kemiska produkter och för yrkesmässig överlåtelse av särskilt farliga kemiska produkter. Tillstånd prövas av länsstyrelsen i det län där sökanden bedriver rörelse eller är bosatt. Ett tillstånd gäller i högst fem år. För privat hantering kan tillstånd endast ges för personer över 18 år och för konstnärligt, tekniskt, vetenskapligt eller liknande ändamål. Med yrkesmässig överlåtelse menas överlåtelse där en person i sin näringsverksamhet överlåter produkten till såväl företag som till privatpersoner.

Av 4 kap. 1 § i KIFS 2008:2 framgår att det är klassificeringen enligt KIFS 2005:7 eller CLP-förordningen¹ som avgör om en produkt ska anses vara en särskilt farlig kemisk produkt.

I tabell 1 och 2 nedan beskrivs vilka faroklasser som medför tillståndskrav enligt CLP-förordningen respektive medförde tillståndskrav enligt KIFS 2005:7.

---

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006.

Tabell 1. Faroklasser som enligt CLP-förordningen medför tillståndskrav

CLP-förordningen – faroklass
Akut toxicitet kategori 1, 2 och 3
Cancerframkallande, mutagen reproduktionstoxisk, farokategori 1A och 1B
Frätande farokategori 1A
STOT SE farokategori 1 - Specifik organtoxicitet – enstaka exponering
STOT RE farokategori 1 - Specifik organtoxicitet – upprepad exponering

Tabell 2. Faroklasser som enligt KIFS 2005:7 medförde tillståndskrav

KIFS 2005:7 – faroklass
Mycket giftig, Giftig
Cancerframkallande, mutagen reproduktionstoxisk ²
Frätande med riskfrasen R35 Starkt frätande

² Kan orsaka cancer, ge ärftliga genetiska skador, fosterskador eller nedsatt fortplantningsförmåga.

Kriterierna för faroklasserna STOT SE farokategori 1 - Specifik organtoxicitet – enstaka exponering och STOT RE farokategori 1 - Specifik organtoxicitet – upprepad exponering som finns i CLP-förordningen motsvaras i de äldre reglerna om klassificering (KIFS 2005:7) av någon av faroklasserna; mycket giftig, giftig (dödskalle) eller hälsoskadlig (Andreaskors).

I 4 kap. 2 § KIFS 2008:2 anges följande undantag från tillståndsreglerna:

- Natriumhydroxid och kaliumhydroxid
- Kromater
- Stenkolstjära
- Explosiva varor
- Flussmedel
- Konstnärsfärger i pastaform
- Eldningsoljor
- Ammoniakgas som kylmedel i kylsystem för fritidsbåtar
- Bränslen avsedda för motordrift
- Metanol för privat hantering (säljaren måste ha tillstånd för överlåtelse)

Privat hantering av metanol får således ske utan tillstånd men säljaren måste däremot ha tillstånd för överlåtelse. För metanolprodukter som kräver tillstånd för yrkesmässig överlåtelse enligt 7 § 2 i förordningen (2008:245) finns särskilda bestämmelser i 11 § KIFS 2005:7. Utöver lagstadgad faromärkning ska produkten även vara försedd med namn, adress och telefonnummer till försäljningsstället.

Utredningens förslag

Kemikalieinspektionen anser att produkter som kan vara dödliga vid förtäring, inandning eller hudkontakt eller kan ge allvarliga skador efter enstaka och kortvarig exponering även fortsättningsvis ska betraktas som särskilt farliga kemiska produkter och därmed omfattas av tillståndskrav. Även produkter som är cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska i de högsta kategorierna ska fortsättningsvis betraktas som särskilt farliga. Kemikalieinspektionen föreslår emellertid att tillståndskravet för yrkesmässig överlåtelse av produkter i faroklassen frätande på huden i farokategori 1A tas bort.

Skärpningen av kriterierna i CLP-förordningen innebär att fler produkter ska klassificeras i faroklassen STOT RE Specifik organtoxicitet - upprepad exponering farokategori 1 och därmed

omfattas av tillståndskrav. Motsvarande klassificering enligt äldre regler medförde inte krav på tillstånd. Till skillnad från produkter som kan vara dödliga eller ge organskador efter enstaka exponering, så krävs upprepad eller långvarig exponering för att produkter klassificerade som STOT RE 1 ska ge upphov till organskada. En kraftigt begränsad tillgång till vanliga konsumentprodukter i denna faroklass bedöms inte stå i rimlig proportion till hälsoriskerna vid förväntad användning. Produkter klassificerade i STOT RE 1 bör därför inte omfattas av krav på tillstånd.

Vid översynen av undantagen har Kemikalieinspektionen tagit hänsyn till hälsorisker som kan uppkomma vid hantering av produkterna men även till behovet av att använda produkterna. Undantagen har varit oförändrade sedan 1986 vilket gör att det har skett förändringar vad gäller behovet av produkterna. Ytterligare aspekter är att det numera finns annan lagstiftning som reglerar överlåtande och användning.

Kemikalieinspektionen anser att den inkonsekvens som följer av att privatpersoner får tillgång till vissa starkt frätande produkter utan krav på tillstånd, t.ex. propplösare som innehåller natriumhydroxid eller kaliumhydroxid, när andra produkter i samma faroklass är belagda med tillståndskrav, kräver en mer omfattande utredning. Kemikalieinspektionen har för avsikt att påbörja en sådan utredning under 2017, men har fram till dess tillsammans med Giftinformationscentralen och Arbetsmiljöverket tagit fram en informationsfolder om propplösare som finns i tryckt form och på Kemikalieinspektionens webbplats.

Ärendet

Tjänsteutlåtandet har skrivits fram av juristfunktionen på verksamhetsstöd tillsammans med avdelningarna plan och miljö samt miljöanalys.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar den genomlysning och aktualisering av de så kallade giftskåpsreglerna som presenteras i Kemikalieinspektionens utredning. Anpassningen av reglerna till den nya klassificeringen i CLP-förordningen är nödvändig och förvaltningen har inga synpunkter på den bedömning av hälsorisker vid hantering av särskilt farliga produkter som redovisas i utredningen. Utredningen är föredömligt pedagogisk och grundlig och förslagen är tydliga och välmotiverade.

De föreslagna ändringsföreskrifterna bedöms inte få någon praktisk konsekvens för nämndes tillsyn och tillstyrks av förvaltningen. Förvaltningens specifika kommentarer med anledning av utredningen redovisas nedan.

Föreslagna förändringar av faroklasser

Kemikalieinspektionens förslag

Följande faroklasser föreslås fortsätta att omfattas av tillståndskrav:

- Akut toxicitet i farokategorierna 1, 2 och 3
- Cancerogenitet, Mutagenicitet i könsceller eller Reproduktionstoxicitet i farokategorierna 1A eller 1B
- Frätande på huden i farokategori 1A (privat hantering)
- Specifik organtoxicitet-enstaka exponering i farokategori 1 (STOT SE 1)

Följande faroklasser föreslås inte omfattas av tillståndskrav:

- Specifik organtoxicitet-upprepad exponering i farokategori 1 (STOT RE 1)
- Frätande på huden i farokategori 1A (yrkesmässig överlåtelse)

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen instämmer i bedömningen att de produkter som kan orsaka skador efter upprepad exponering (STOT RE 1) kan uteslutas. Det gäller såvitt förvaltningen förstår främst några typer av lacknaftor och ”plastic padding” (som innehåller styren) som fått en stängare klassificering med CLP.

Förvaltningen instämmer även i bedömningen att frätande produkter farokategori 1A ska uteslutas från tillståndskravet avseende yrkesmässig överlåtelse. Det är inte ekonomiskt och administrativt motiverat att det stora antal sådana produkter som används för yrkesmässig rengöring ska behäftas med ett tillståndskrav när syftet med tillståndskravet (att motverka olyckor på arbetsplatsen) kan hanteras inom ramen för arbetsmiljöregler och krav på säkerhetsdatablad. Likaså innebär förslaget att en administrativ börda för såväl länsstyrelse som kommuner (i egenskap av remissinstans) kan undvikas. Det är också motiverat att tillståndskravet alltjämt ska gälla privat hantering.

Förvaltningen förstår den bedömning som Kemikalieinspektionen gör avseende det praktiska svårigheterna som är förknippade med att ta bort undantaget för frätande produkter som innehåller natrium- eller kaliumhydroxid (exempelvis propplösare) och noterar

den särskilda utredning som Kemikalieinspektionen har för avsikt att påbörja.

Föreslagna förändringar av undantag

Kemikalieinspektionens förslag

Följande befintliga undantag från tillståndskrav föreslås vara kvar:

- Natriumhydroxid och kaliumhydroxid
- Eldningsolja
- Motorbränslen
- Explosiva varor

Följande befintliga undantag från tillståndskrav föreslås tas bort:

- Kromater
- Flussmedel
- Stenkolstjära
- Konstnärsfärger i pastaform
- Ammoniakgas som kylmedel i kylsystem för fritidsbåtar
- Metanol

Att undantagen för kromater, stenkolstjära och ammoniakgas som kylmedel i kylsystem för fritidsbåtar föreslås tas bort motiveras av att undantagen har spelat ut sin roll eftersom ingen känd användning som motiverar undantag finns. Detsamma gäller flussmedel där merparten av de som i dagsläget säljs till konsument inte omfattas av några av de aktuella faroklasserna. Avseende konstnärsfärger i pastaform och metanol som inte utgör motorbränsle motiveras förändringen av en avvägning mot de allvarliga hälsoriskerna.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att aktualiseringen och upprepningen bland föråldrade undantag generellt sett är bra. Eftersom merparten av undantagen motiveras av ett förändrat konsumtionsmönster bedömer inte förvaltningen att det kommer att få några praktiska konsekvenser.

Vad gäller förslaget att metanolundantaget ska kvarstå för privat användning, genom att omfattas av undantaget för motorbränsle, vill förvaltningen bara försäkra sig om att undantaget inte medför några praktiska problem för tillsynen. Eftersom antecknings-skyldigheten enligt förslaget inte kommer att gälla för metanol för viss användning (motorbränsle) men väl för annan användning (exempelvis övrig användning som bränsle) är det viktigt att tillståndskravet går att följa upp och kontrollera på ett enkelt och rättssäkert sätt.

Avseende tillståndskravet för dödskallemärkta konstnärsfärger i pastaform ställer sig förvaltningen frågande till vad det är som orsakar döskallemärkningen för dessa produkter? Såvitt förvaltningen uppfattat det ger inte cancerframkallande mutagena och reproduktionstoxiska i kategori 1A och 1B dödskallemärkning enligt CLP-förordningen, vilket de tidigare gjorde i KIFS.

Förvaltningens övriga synpunkter

Förvaltningen vill uppmärksamma att det under konsekvensanalysen i avsnitt 6.3.4 i utredningen, avseende undantaget för yrkesmässig överlåtelse av frätande produkter kategori 1A, anges att ”länsstyrelsen påverkas genom att de inte behöver hantera några ansökningar om tillstånd för yrkesmässig eller privat användning” (förvaltningens anmärkning).

Förvaltningen antar att detta utgör en felskrivning och utgår från att länsstyrelsen fortfarande ska hantera ansökningar om tillstånd för privat användning av frätande produkter kategori 1A (jämför 7 och 11 §§ förordning [2008:245]).

SLUT

Bilagor

1. Remissmissiv
2. Yrkesmässig överlåtelse och privat hantering av särskilt farliga kemiska produkter – Översyn av faroklasser och undantag
3. Förslag till föreskrifter om ändring i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:2) om kemiska produkter och biotekniska organismer
4. Förslag till föreskrifter om ändring i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2005:7) om klassificering och märkning av kemiska produkter